SNF-Sámi NissonForum: HØRINGSUTTALELSE VEDR. POLITIKK FOR LIKESTILLING NOU 2012:15

SNF-Sámi NissonForum /Samisk KvinneForum har mottatt NOU 2012:15 til høring i vår organisasjon. SNF har 09.03.12 gitt høringsuttalelse til NOU 2011:18 Struktur for likestilling, og en del innhold der er relevant også som innspill ved denne høringa.

Som vi kommenterte ved forrige høring, så har SNF erfaring med at samiske forhold behandles stemoderlig på den offisielle likestillingsarena, og igjen bekreftes dette. Vi kommenterer dette nedenfor.

Det er i høringsbrevet bedt om at våre synspunkter og merknader referer til det enkelte forslag. Det vil vi gjøre, men først to kapitler: 1:Innledning og 2: Det demokratiske Norden, som omhandler forhold som må få spesiell fokus.

I. Innledning

SNF savner i utredninga en mer gjennomgripende analyse av utfordringer med hensyn til kjønn og likestilling når det gjelder samekvinner og likestilling. Vi registrerer at mht. etnisitet så skrives alt overveiende om *minoritets- og innvandrerbakgrunn*. Samene som urfolk i Norge og Norden står i en helt annen situasjon i forhold til utfordringer og rettigheter, og vi savner denne dimensjonen og en analyse av dette.

Rapporten "Likestillingsstatus blant samer" av Ketil Lenert Hansen, av mars 2012, inneholder ikke informasjon som gir et bilde av SNFs ståsted i forhold til vårt arbeid og de kunnskaper vi har, etter 15 års virke som en organisasjon for samekvinner i fire land. Rapporten hadde ikke SNF kjennskap til. Vi er overrasket over at SNF ikke er kontaktet i arbeidet med Hansens rapport og mener det er kritikkverdig at samekvinners situasjon og våre definerte utfordringer ikke er med som eget punkt i rapporten.

Sametinget har adoptert det norske samfunnets modell for likestillingsarbeid med mainstreaming, og dette har til de grader skapt fallitt, slik utvalgsleder H. Skjeie sier: "Kombinasjonen av sektoransvar og mainstreaming er ikke bærekraftig alene. Vi vi advare de som tror at det bare gjelder å skjerpe seg. "

SNF har i alle år etterlyst sterkere ressurser til kjønnslikestillings- og kvinnesaksarbeid i det samiske samfunnet, uten å nå fram. Det vises bl.a. til vår uttalelse i vedlegg 1, spesielt kap. III. Også mainstreaming på Sametinget betyr at folk som ikke selv har likestillingskompetanse skal integrere et likestillingsperspektiv i alt de gjør. Og saksbehandler som har ansvar for kontakt med bl.a. kvinneorganisasjoner byttes ut hvert halvannet-to år, og det blir slik verken kontinuitet eller en god dialog, da saker som vi fremmer også forsvinner i sametingssystemet, da det ikke er et eksplisitt kontor eller en særskilt stilling med ansvar for kvinnespørsmål og kjønnslikestilling. Saksbehandlerne starter også sitt arbeid med å prøve å få en oversikt over det saksfelt som vi som kvinneorganisasjoner har arbeidet med i over 20 år! Og likevel er det sett bort fra at man behøver et kompetansemiljø eller et resurssenter!

SNF har selv måttet definere seg som et resurssenter, og søkt om driftsmidler 500 000 kr fra Sametinget siden 2009, men uten å nå fram. Dette gjorde SNF, fordi slik det er i dag, har vi allerede en funksjon som resurssenter i det samiske samfunnet , fordi ingen andre tar ansvar for dette feltet. Vi står stort sett alene for denne kompetansen, og står alene med å gi bl.a. uttalelser, men arbeider idealistisk og uten lønn, noe som viser at offentlige myndigheter ikke tar ansvar for dette feltet.

Sametinget har altså ingen fast stilling med dette som arbeidsfelt, og man har slik verken bygd opp kompetanse eller et miljø for dette arbeidet. Og SNF inkluderes heller ikke i det som Sametinget har av møter og aktiviteter. Samarbeidet er ett årlig dialogmøte, slik situasjonen er i dag. Vi var overrasket over å ikke få vite at likestillingsministeren skulle besøke Sametinget i 2011, da saker som skulle drøftes var bl.a. innspill fra SNF som vi ønsket skulle tas opp.

Vi vil også trekke fram manglende dialog. SNF innkalles altså til ett dialogmøte i året, som i 2010 varte 1 time og i 2011 ikke er gjennomført. I 2011 har vi opplevd at tilbakemeldinger på epost og brev har tatt flere måneder, og vi kontaktes ikke og opplyses om slike forsinkelser. Sametinget har i mange år fordelt midler til likestillingsorganisasjoner og SNF søker om disse. SNF arrangerte både årsmøte med tema i Ivalo og et seminar i Murmansk, med tolking russisk-norsk-samisk. Prosjekt-ansvarlig i SNF måtte altså planlegge og avholde internasjonale møter med forskuttering av egne økonomiske midler, pga. sendrektighet i Sametingets byråkrati. ***Dette er uholdbart i 2012.***

Det som er konkludert etter den store satsinga i 2006-07 med den samiske likestillingskonferansen i Oslo i 2007 er heller ikke fulgt opp.

Vi opplever at verken Sametinget eller det øvrige offentlige Norge og Norden (se kap. II nedenfor) tar seriøst de utfordringer som er i det samiske samfunnet, og ser på de anbefalinger som gjøres der SNF har gjort innspill. SNF konstaterer at Sametinget ikke tar seriøst opp de forhold som SNF har påtalt i årevis, og i samråd med oss. SNF konstaterer at Sametinget således ikke har noen politikk mht. kvinnesak og kjønnslikestilling. Man kan si at Sametinget mangler både kompetanse og en politisk agenda for dette, samt en gjennomføringsstruktur.

II. Det demokratiske Norge og Norden

I vår høringsuttalelse til NOU 2011:18 ga vi en omfattende uttalelse om dette.

Vi sendte en klage i februar 2012 for diskriminering ved at samekvinner ikke får delta i det off. nordiske likestillingsarbeidet. SNF har mottatt kopi av brev fra BLD til LDO om dette, i brev av 17.10.12 (vedlegg 2). Der står bl.a. følgende:

" BLD vil som nå medvirke til at samiske miljøer får informasjon om, og trekkes inn i, relevante nordiske aktiviteter som finner sted i regi av eller med støtte fra MR-JÄM."

Men dette er ikke noe som skjer i praksis, all den stund SNF verken får informasjon fra BLD eller Nordisk ministerråd om relevante nordiske aktiviter. SNF ser at samefolket fortsatt ikke inkluderes i det nordiske likestillingsarbeidet, som å delta i å utvikle den likestillingspolicy som skal gjelde alle folk i Norden. Og det står videre i brevet at:

" BLD eller MR-JÄM har ikke planer om å utarbeide en egen strategi for deltakelse av samiske kvinner i det formelle nordiske kjønnslikestillingarbeidet."

Selvsagt forstår SNF at samene i dag ikke har den status som andre nasjoner i Norden har, og at vi som NGO ikke har samme status som statlige organer, men vi hevder fortsatt at det bør og skal være mulig at samefolkets representanter ***på en eller annen måte får innflytelse og påvirkningsmuligheter i nordisk likestillingsarbeid.*** Sametinget og Samisk parlamentarisk råd bør arbeide for slik representasjon ved at eksempelvis en komite med deltagere fra flere nasjonalstater deltar. Og der mener SNF at vi som NGO må være representert.

SNF vil forøvrig ha dette som tema på seminaret "Samekvinners stemme i Norden" som planlegges avholdt i Alta i juni forbindelse med den forberedende urfolkskonferansen i regi av Sametinget i Norge. SNF har uttalt at dette ikke skal gå upåaktet hen i 2013, da Norge feirer 100 år siden kvinner allment fikk stemmerett i Norge - mens samekvinner fortsatt ikke har en stemme – eller representansjon - i det nordiske likestillingsarbeidet.

Økonomisk støtte fra BLD utelukket for samiske kvinneorganisasjoner

Barne- og likestillingsdepartementet i Norge (BUFDIRs midler) støtter ikke SNFs søknader, verken mht. drifts- eller aktivitetsmidler, da de mener at kun Sametinget skal dekke samiske kvinneorganisasjoners utgifter til drift og aktiviteter. Siden 2009 har Sametinget ikke hatt en fast budsjettpost til å dekke frivillige organisasjoners likestillingsaktiviteter/-tiltak, med unntak av midler til kvinnebladet Gába, som opprinnelig var et likestillingstiltak, men som nå også er strøket fra

Sametingets budsjettpost. SNF har likevel ikke gitt opp, vi har igjen høsten 2012 søkt BUFDIR om midler til seminaret "Samekvinners stemme i Norden", som vil avholdes i 2013.

SNF mener at denne praksis fra BUFDIRs side hindrer samiske kvinneorganisasjoner i å ha tilgang på midler som i prinsippet er utlyst til å gjelde hele Norges befolkning. SNF har i november 2012 oppfordret Sametinget til å ta dette opp med Barne-, likestillings- og inkluderingsdept., for å rette opp en skjevhet som vi mener er diskriminerende.

Vi mener at det som er anført foran vitner om en ansvarsfraskrivelse fra begge politiske systemer, både Sametingets og departementenes organisering av saker som gjelder samiske kvinnespørsmål og kjønnslikestilling. Vi opplever at SNF har ingen plass og er ingen stemme og ingen kategori som gis akseptable arbeidsvilkår og resurser til vår virksomhet i det "demokratiske" Norden. Og dette i 2013 – 100 år etter at kvinner i Norge fikk allmenn stemmerett!

Og til tross for at vi mottok Samisk parlamentarisk råds likestillingspris i 2012, for et langvarig, kontinuerlig, omfattende, viktig og grenseoverskridende arbeid, jf. Sametingets tale av 01.11.2012 (se vedlegg 3).

III. Folkestyre

Når det gjelder status mht. de fire innsatsområdene som er utredningens forslag, er situasjonen i det samiske samfunnet i stor grad sammenfallende med det som beskrives i utredninga. Dette har sin bakgrunn i at Sametinget i Norge ikke har en egen politikk for likestilling, men adopterer det norske samfunnets systemer, satsinger og prioriteringer. Det samiske samfunnet har en annen plattform og andre utfordringer, noe det ikke er tatt hensyn til ved utarbeidelse av eksempelvis Sametingets likestillingsplan. SNF erfarer både i forhold til vår aktivitet og rolle som NGO, og i Sametingets handlingsplan for likestilling, at Sametingets policy er identisk med det norske samfunnets, og ikke tar høyde for at det samiske samfunnet eksempelvis ikke har de institusjoner som det norske samfunnet har for å kunne samle kompetanse og uttale seg vedørende kvinnesak, kjønn og likestilling. Det vises til det som SNF skrev i vår høringsuttalelse til NOU 2011:18, se vedlegg 1, spesielt pkt. III.

SNF er ikke enig i at modellen "Lokal beslutning" som foreslås, inspirert av Sametinget, sikrer en jevnlig drøfting av likestillingstilstanden i hver enkelt folkevalgt forsamling. I Sametinget har dette ikke skjedd. Og krav til valglister vil uansett ikke skape likestilte arbeidsforhold for sametingets medlemmer.

Allerede ved forrige valg i 2009, skrev SNF brev til Sametinget og ba om at det arrangeres et seminar om samekvinners situasjon. Dette ble tatt opp på vårt dialogmøte i 2010, og tinget mente dette kunne avholdes i forbindelse med et plenumsmøte, men dette er tydeligvis glemt. SNF er ikke invitert til å drøfte likestilling, og vi registrerer at Sametinget selv i plenum i november 2012 evaluerte Sametingets handlingsplan for likestilling 2009-13, som de vedtok 27.11.2008. Frivillige organisasjoner og miljøer utenfor Sametinget har ikke vært med på denne evalueringa, og våre innspill før handlingsplanen ble vedtatt i 2008 ble heller ikke i nevneverdig grad tatt med. Slik planen er utformet og med dets innhold, er det først og fremst en plan for Sametingets interne arbeid, og tar i liten grad hensyn til kvinneorganisasjoners arbeid og til det sivile samfunnet. Derfor opplever SNF at de siste fire årene har gitt SNF både dårligere arbeidsvilkår og innflytelse, til tross for at Sametinget uttaler at de prioriterer likestilling. Vi mener Sametinget har ingen politikk for kjønnslikestilling i det samiske samfunnet som tar samiske kvinners situasjon på alvor .

SNF ser også at tingets hjemmeside verken har "kjønn", "kvinner", "kvinnesak" eller "likestilling" som relevante søkeord, slik at dette synes ikke å være et prioritert arbeidsfelt, da informasjon ikke er utarbeidet og heller ikke tilgjengelig.

Og Sametinget bygger verken opp egen kompetanse og bevissthet om samekvinner og likestilling, eller sørger for at dette bygges opp av andre.

SNF har i 2012 altså ikke hatt dialogmøte med Sametinget, og SNF anser for øvrig ikke at dialogmøtene har tjent etter den hensikten vi så for oss. Blant annet fordi vi erfarer at det er knapp tid på møtene, tid som vi forøvrig har måttet dele med en annen organisasjon, selv om vi ber om å ha egne møter med sametingsrådet, - det blir ikke referert fra møtene og møtene blir (derfor) ikke fulgt opp slik som vi forventet. Vi ønsker derfor at SNF og Sametinget finner en samarbeidsform som fungerer, da vi anser det som høyst nødvendig å arbeide med kvinnespørsmål og utfordringer mht. kjønnslikestilling i fellesskap.

SNF må spørre seg om det er slik at Samisk KvinneForum må stille som <u>et politisk parti</u> eller en politisk liste til neste sametingsvalg for å bli hørt, for å oppnå økte resurser og få økt innflytelse?

Slik situasjonen er nå, er vår organisasjon uten innflytelse og faller mellom alle stoler i forhold til vår rolle og posisjon i det samiske samfunnet og i det norske og det nordiske samfunnet, jf. BLDs brev til LDO referert ovenfor (vedlegg 2).

SNF ser fram til forslaget om et tiårig landsdekkende programarbeid for bredde i folkestyret, og ser at der må sikres at SNF, som den eneste aktive samiske kvinneorganisasjonen, som ikke er tilsluttet noe politisk parti eller allianse, får sterk innflytelse i det arbeidet. SNF er da også opprinnelig etablert i 1993 (for 20 år siden) som et nettverk for å sikre flere kvinner til lokale folkevalgte organer i samiske kommuner. Samisk Kvinneliste i Karasjok stilte til valg ved det første sametingvalget i 1989 og var den som fikk i stand et møte i samisk kvinneforum i 1993.

IV. <u>Valgfrihet</u>

Også her er situasjonen i det samiske samfunnet i stor grad sammenfallende med det som beskrives i utredninga. Eksempelvis er de fleste lærere i barneskolen kvinner. Kjønnsdelte yrkesfag er det også på samiske videregående skoler. Og de fleste ansatte i pleie- og helsetjenesten er kvinner. SNF er enig i at mainstreaming også her har spilt fallitt. SNF har i flere sammenhenger påpekt behovet for at det må gis egne resurser, og pålegges egne temauker, der man tar opp kjønnsroller og likestilling, både i barnehage, barneskole og i ungdomsskole. Dette bør også skje i videregående skole. Slik det er i dag, er det den enkelte lærers engasjement og priroriteringer som avgjør om dette er temaer som skal vektlegges i løpet av et skoleår.

Mht. forslagene, som pedagogikk for likestilling og likestillingsstipend, støttes disse, men vi mener også at det bør ses på at studietilbudet om **"Vold mot kvinner"**, utviklet av Kvinneuniversitetet Norden på Nesna, blir tilpasset og et tilbud også på lavere utdanningsnivåer, dvs. grunn- og vg. skole. "Vold mot kvinner" er et viktig og nødvendig studietilbud (som starter opp høsten 2013) og bør være del av en stor satsning ikke minst for å virke forebyggende, da det jo i en rapport i slutten av 2012 framkom at vold i nære relasjoner årlig koster samfunnet nær 6 mill. kr. Vi mener at tilbudene må bli organisert og arrangert slik at det blir reelle tilbud også for de som ikke bor sør i Norge. I tillegg mener vi at forslagene i utredninga må kunne tilpasses de samiske samfunn og kunne være samisk kulturorientert, slik at de blir relevante for samiske miljøer og samfunn.

Mht. utfordringer i arbeidslivet, er vi opptatt av de kvinner som er i spesielle samiske næringer, som reindrifts- og duodjinæringa. Duodji som er en viktig næring blant samiske kvinner er overhodet ikke

nevnt i utredninga, noe vi finner bekymringsfullt. Hva er situasjonen for denne næringa? Vi savner også at situasjonen for samiske kvinner i tradisjonelle og nyere næringskombinasjoner drøftes.

I SNFs høring i fjor stilte vi disse spørsmål som vi også her vil gjenta: "SNF ber om at det i det offentlige Norge settes fokus på bl.a. følgende: Hvordan skal arbeidsgiveres aktivitetsplikt ivaretas i likestillingsarbeid i forhold til reindriftsnæringa? Er kvinners rettigheter tilstrekkelig ivaretatt i reindriftsloven ? Har ikke organisasjonene som årlig fremforhandler en reindriftsavtale med staten et ansvar for også å ha et apparat som ivaretar dette?"

V. Fordeling

SNF har med bekymring registrert at helseminister Jonas Gahr Støre har nylig uttalt at *"pårørende må være klar over at de må ta mye større ansvar for sine eldre i framtida"*. Og vi vet hvem som tar seg av pårørende-rollen, det er kvinnene! Det virker som "opplest og vedtatt" at i og med at dette først og fremst er kvinners ansvar, så kan dette fortsette å være ulønnet arbeid med et stort ansvar. En lege i Hammerfest har uttalt til en samisk kvinne etter at hennes mor ble ufør og pleietrengende at "Dere som er døtre må regne med at dere må ta dere av deres mor". ***Vi mener dette ikke er akseptabelt. SNF støtter at det innføres omsorgspenger ved nære pårørendes sykdom.*** SNF vil også påpeke at i forbindelse med sykdom og institusjons-/sykehusbehandling må ivaretas samiske eldres og sykes rettigheter til å bruke eget språk og at ledsager, som pårørende, derfor er nødvendig.

VI. Sårbarhet

Det vises til kap. IV ovenfor om studiet "Vold mot kvinner" som bør få store resurser og bli et tilbud for mange miljøer, ikke bare i skoleverket og som et studietilbud ved Kvinneuniversitetet, men også som ulike kampanjer og et studietilbud f.eks. i studieorganisasjoner (kurs og studiering). Vi er også enig at likestillingspolitikk for framtida må bygge på solide institusjoner. "Den må festes til kunnskap og kollektiv læring", jf. H. Skjeies presentasjon av NOU 2012:15 på pressekonferansen 25.09.2012. Derfor mener SNF at det er nødvendig med disse to institusjoner for å kunne ha en likestillingspolitikk for framtida som gagner samiske kvinner:

1. SNF ser behovet for et samisk resurssenter, som organiseres særskilt og har en funksjon med å støtte og representere hele det nordiske samiske samfunnet, på grunn av manglende samisk representasjon i det nordiske likestillingsarbeidet. Se vedlegg 1, kap. I, og vedlegg 4.
2. Samisk kvinnesaks- og kjønnslikestillingsarbeid har ikke i dag et kompetansemiljø for å styrke vårt arbeid og gi det en utvikling. Derfor vil vi etablere dette miljøet. Det er på tide.
3. Kvinneuniversitetet Norden, som er en nordisk institusjon, kan gi det nødvendige kunnskapsløft også i forhold til det samiske samfunn, ved et samarbeid med SNF. Se kapitler ovenfor, og informasjon om KvinNor (vedlegg 5).

SNF har erfart at vi ikke er inkludert i samfunnsdeltakelse på lik linje med andre kvinneorganisasjoner i Norge. SNF har behov for ulik kompetanseheving og informasjon, og dette er arrangement som skjer stort sett i Oslo. Landsomfattende organisasjoner og institusjoner med statlig støtte har sin virksomhet lokalisert i Oslo, og har få eller ingen avdelinger i Nord-Norge. Hvordan skal vi kunne delta, uten økonomiske resurser? Da vi i et tilfelle gjorde oppmerksom på dette, og påpekte at

mange arrangører ikke en gang skriver hvilken by arrangementet skjer i, som dog er ment for "organisasjoner over hele landet", var de forundret over at vi ikke forsto det var i Oslo og de skrev ***"Vi er uvant med å tenke nasjonalt". Dette oppfatter SNF som svært diskriminerende.***

SNF har også meldt seg ut av FOKUS, fordi vårt arbeid er i en øst-vest akse globalt og i forhold til urfolk i arktiske områder. Vi får derfor ikke informasjon om og blir ikke invitert til arrangement og møter, eksempelvis den årlige Kontaktkonferansen, til tross for at BLD forsikrer om at samekvinner blir inkludert, jf. deres brev av 17.10.12 (vedlegg 2). Årets tema for Kontaktkonferansen er vold mot kvinner, bl.a. "Ulike forståelser til og forståelser av vold". SNF ser at strukturell vold er ikke satt opp som tema, noe vi forundres over. Mange kvinner som lever i og av tradisjonelle samiske næringer og i et tradisjonelt samfunn, opplever at samfunnstrukturer både i det samiske og i majoritetssamfunnet diskriminerer deres næringsutvikling og levesett. Dette er et neglisjert saksfelt i det offisielle Norge og Norden.

Vedlegg 1

SNF-Sámi NissonForum: HØRINGSUTTALELSE VEDR. STRUKTUR FOR LIKESTILLING NOU 2011:18

SNF-Sámi NissonForum /Samisk KvinneForum er tilfreds med å motta dette grundige arbeidet til høring i vår organisasjon. SNF er av utvalget invitert til ett møte i Oslo, men vår organisasjon hadde ikke anledning til å møte.

SNF er glad for oversikten som NOU 2011:18 inneholder, over landskapet og innsatsen mht. kjønnslikestilling i Norge i dag. SNF har erfaring med at samiske forhold behandles stemoderlig på den offisielle likestillingsarena, og denne NOU-en bekrefter dette. Dessverre.

Innledningsvis vil vi påpeke denne situasjonen:

I. Samene utestengt fra det nordiske likestilligssamarbeidet

I Nordisk ministerråd for likestilling deltar Norge, Island, Danmark, Sverige og Finland. I tillegg deltar Åland, Grønland og Færøyene. Hva med samene? SNF-Sámi NissonForum har siden 2006 i mange sammenhenger påpekt overfor **både samiske, norske og nordiske myndigheter** det udemokratiske i at samene står utenfor det etablerte nordiske likestillingsarbeidet. I løpet av seks år er situasjonen uendret, og det er uakseptabelt. Se vedlegg 1 SNFs notat: Om samisk kvinneorganiserings historie og vedlegg 2: SNFs pressemelding januar 2006.

Likestillingsansvarlige i de nordiske land og i de selvstyrte regionene Grønland, Færøyene og Åland har i dag en struktur for felles informasjon, dialog og strategiutforming. Et nytt nordisk likestillingspolitisk program 2011-2014 er laget. Vi har forstått det slik at sametingene ikke har vært involvert i arbeidet. SNF stiller spørsmål om hvordan samiske kvinne-, kjønns- og likestillings-spørsmål er ivaretatt og ivaretas i forbindelse med nordiske myndigheters policyutforming og innen offisielle nordiske likestillingstiltak for øvrig. SNF har pga. dette den 15. februar 2012 sendt en formell klage om diskriminering til ansvarlige myndigheter for likestilling og diskriminering i Finland, Sverige og Norge, og med kopi til Nordisk ministerråd, Barne- og likestillingsdepartementet i Norge og Samisk parlamentarisk råd (SPR- sametingenes samarbeidsorgan).

SNF krever at det etableres strukturer for at samene blir representert i det nordiske likestillings-arbeidet likeverdig med andre regioner og folk/nasjoner i Norden. At samer holder utenfor er både urettferdig og uverdig. Det er diskriminerende overfor samene som folk og må jo stride mot Nordens demokratiske tradisjoner. Ikke minst behøves at samiske kvinners situasjon i de ulike land fremmes i dialog med og med støtte av offentlige myndigheter. Det er bemerkelsesverdig at det neste år er 100 siden kvinner i Norge fikk styrket sine demokratiske rettigheter ved å få stemmerett, mens samekvinner i 2012 ennå ikke har en stemme i Norden.

Dette ovenfor er utdrag fra SNFs uttalelse i forbindelse med Den internasjonale kvinnedagen i 2012 (vedlegg 3, og vedlegg 4: Avisomtale i Ságat 10. mars 2012 (avisa mottatt 9.mars)).

Til tross for store samiske likestillingskonferanser i Kiruna i 2003 og i Oslo i 2007 hvor dette er tatt opp, synes altså fortsatt intet offentlig eller politisk organ å være pådrivere for å bedre en situasjon som er diskriminerende og krenker samiske kvinner og samefolkets demokratiske rettigheter. Samiske folkevalgte organers og nordiske lands bidrag for kvinners rettigheter og samenes selvbestemmelse, sammen med samiske kvinneorganisasjoners engasjement, er viktig for å bidra til at situasjonen for urfolkskvinner generelt i verden bedres.

SNF kaller dette diskriminering og mener det er alvorlig at dette forholdet som strider mot demokratiske og likestillingsprinsipper som nordiske lands står for, overhodet ikke er nevnt i utredninga.

II. Samiske forhold utelatt ved utredninger i Norge

Vi registrerer at det i forbindelse med utvalgets arbeid ikke har vært møter med verken Sametinget i Norge, eller med kompetansesenteret Gáldu, der det er et pågående prosjekt "Likestilling og mangfold", finansiert av BLD og Sametinget.

På denne bakgrunn kan vi ikke si at målsettinga er nådd med å legge grunnlaget for en "helhetlig og kunnskapsbasert likestillingspolitikk for fremtiden", slik målet var for utredninga, jf. høringsbrev av 09.12.2011. Utvalgets oppdrag var å "vurdere de eksisterende intitusjonelle og organisatoriske rammene for likestillingsabeid i offentlig regi på lokalt, regionalt og sentralt nivå".

SNF registrerer at Sametingets handlingsplan for likestilling 2009-2013 heller ikke er nevnt i utredninga og ikke oppført i oversikten over offentlige etaters handlingsplaner for kjønnslikestilling.

Vi kan tilføye at samiske kvinneorganisasjoner heller ikke var inkludert i arbeidet med *Kvinne-panelets* rapport, som Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) utarbeidet i 2010. Kvinnepanelets mandat var "å skape debatt og gi regjeringen innspill på tiltak som kan bedre kvinners posisjon og kår i Norge". I rapporten er således ikke med de spesielle utfordringer samekvinner har, som SNF har forfektet i alle år. Samiske kvinners posisjon og kår er oversett og utelatt.

Totalt sett gir dette en forståelse av at forhold vedrørende likestilling i den samiske befolkninga i Norge utelates i offentlige utredninger, noe som SNF finner svært kritikkverdig.

III. "Mainstreaming" i Sametinget /det samiske samfunnet

Når det gjelder praktisering av det offentlige likestillingsansvaret, ser SNF, ut fra vårt ståsted som representant for det sivile samiske samfunnet, at den såkalte "mainstreaming" som også Sametinget har hatt som strategi, i stor grad har mislyktes. Det er nok et godt prinsipp og selvsagt ønsker man integrering av likestilling i all samfunnsvirksomhet. Men arbeidet har dessverre ikke ført til særlig utvikling i det samiske samfunnet. Det har sin bakgrunn i at det ikke var etablert en plattform for kompetanse, informasjon og formidling på dette feltet, verken innenfor eller utenfor Sametinget, og det fantes og finnes fortsatt ikke et ansvarlig organ. Derfor har ikke dette kunnet tjene det samiske samfunnet, til tross for Sametingets likestillingsplaner.

Utvalget skriver at departementene mangler et fagorgan for gjennomføring av likestillingspolitikken, og det derfor har vært svak gjennomføringsevne. Dessuten mangler et landsdekkende apparat for å bistå i regionalt og kommunalt arbeid. Sametinget har ikke bygd seg opp egen kompetanse. Tingets innsats mht. kvinne- og likestillingsspørsmål har også lidd under manglende kontinuitet og samlet kunnskap da det ikke er *en* stilling/en avdeling som innehar dette ansvaret i organisasjonen, men ansvaret sirkulerer. Arbeidet burde vært ivaretatt av en fast enhet/person i en slik ung organisasjon som Sametinget (etablert i 1989), for å bygge opp kompetanse og få kontinuitet og forutsigbarhet.

Sametinget har ansvaret for å utarbeide strategier og sørge for utvikling i forhold til kvinner, kjønn og likestilling i en samisk kontekst. Sametinget har dessverre i liten grad inkludert SNF som organisasjon i eks.vis policy-utforming og i møter der spørsmål om kvinner, kjønn og likestilling er på agendaen, til tross for vår erfaring, kompetanse og kunnskap som en NGO med arbeid over lengre tid og kontakt til det sivile samiske samfunnet.

SNF har uttalt at Sametingets handlingsplan for likestilling 2009-2013 bør evalueres mht. de innsatsområder, strategier og tiltak som er vedtatt. Handlingsplanen ble vedtatt i november 2008, men er ennå ikke evaluert. Sametingsrådet er ansvarlig for å følge opp foreslåtte tiltak i handlingsplanen, men tinget har altså ikke spesielt tilsatte med ansvar for og kompetanse i saker som gjelder kvinnesak, kjønn og likestilling.

SNF har også med bekymring registrert at ingen i sametingsrådet har definert kjønnslikestilling og kvinnespørsmål som sitt ansvarsområde. Disse saker blir derfor ikke prioritert og heller ikke profilert

av Sametinget, og det bygges som nevnt ikke opp kunnskap og kompetanse. Dette synes ikke å sammenfalle med det nåværende sametingsrådets egen tiltredelseserklæring som sier at *"Vi vil medvirke til at Sametinget går foran som et godt eksempel også internasjonalt med tanke på likestillingspolitikk blant urfolk."* (www.samediggi.no)

SNF må derfor fastslå at det samiske samfunnet fortsatt ikke har noe offentlig organ som i praksis fremmer og utvikler kvinne-, kjønns- og likestillingsspørsmål, til tross for at følgende opplyses i utredninga:

"BLD mfl. gir også driftstøtte og/eller prosjektstøtte til flere private stiftelser og andre offentlige sentre som skal bidra til å utvikle kunnskap om kjønn og betydningen av kjønn. Her kan nevnes: KUN senter for kunnskap og likestilling, Likestillingssenteret, Senter for likestilling, Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter og Reform – ressurssenter for menn." (NOU 2011:18, s. 68)

Situasjonen er langt fra tilfredsstillende, og det er nærmest ***skandaløst*** *at situasjonen er slik i 2012.*

IV. Et stort press på SNF-Samisk KvinneForum – skal inneha mange roller

I tillegg til å være en kvinneorganisasjon, har SNF fra 2010 definert oss som et kvinnesekretariat for samekvinner i fire land, som skal virke som et ressurs-, kompetanse- og dokumentasjonssenter som har et urfolkskvinneperspektiv og skal ivareta og utvikle samekvinners kunnskaper og kultur, og et samarbeid med andre urfolkskvinner. SNF har imidlertid ikke økonomi til å sikre en kontinuerlig drift med fast ansatte, og drifta har derfor i stor grad vært prosjektbasert, noe som skaper en svært vanskelig, belastende og usikker arbeidssituasjon. SNF har i 2009 søkt Sametinget i Norge om driftsmidler for å kunne ha fast ansatte, resurser og kontinuitet, men er ennå ikke tilgodesett med midler til å ha en base for vår virksomhet.

I 2011 klaget SNF en kjønnsdiskriminerende reklameannonse der en ledende kvinnelig sametingspolitiker poserte, til Forbrukerombudet og fikk medhold (jf. vedlegg 5: SNFs notat 19.12.2011). Mange samekvinner mente at reklamen var kjønnskrenkende og også krenkende overfor samiske verdier, og denne situasjonen gir et godt bilde av hvordan samekvinner opplever endringer i livsstil og holdninger i det samiske samfunnet, der tradisjonelle verdier som kvinner ofte står for og forfekter blir nedvurdert og kvinners synspunkter og protester derfor blir neglisjert.

Reklamen ble klaget også til Sametinget fordi den krenker samiske verdier og er i strid med tingets etiske retningslinjer, som sier at det stilles spesielt høye krav til den enkelte politiker adferd og holdninger. Men - forholdet ble bagatellisert av Sametingets ledende politikere, med svar at "Sametinget ikke kan regulere enkeltindividers privatliv". SNF var selvsagt skuffet og mener at reklamen heller ikke er i tråd med målsettinger og strategier i tingets Handlingsplan for likestilling. SNF mener det må stilles like etiske krav til en sametings- som til en stortingspolitiker. Vi kan ikke forestille oss at en slik opptreden vil bli godtatt av en stortingspolitiker uten reaksjoner fra eksempelvis stortingspresidiet.

SNF har også klaget Karasjok kommune for brudd på både kommune- og likestillingsloven for ikke å ha fulgt 40%-regelen ved utnevnelse av et kommunalt utvalg i fjor høst.

Dette er eksempler på SNFs arbeid, som utføres fordi ingen andre instanser reagerer offentlig og påpeker brudd på likestillingsloven og kjønnsdiskriminering i det samiske samfunnet. SNF har arbeidet slik i mange år, helt siden vår opprettelse i 1998. SNF har i mange år etterlyst et organ som ivaretar dette, da vi mener det ikke er akseptabelt at en NGO med begrensede ressurser i praksis er det eneste organ som offentlig påviser kjønnsdiskriminering og reagerer på dette i det samiske samfunnet og også er vi som i stort informerer og utvikler kunnskap om samiske kvinne- og likestillingsspørsmål.

SNF er redd denne situasjonen vil bestå så lenge dette feltet ikke gis en høyere prioritering og status, og så lenge det norske og det øvrige nordiske likestillingssamfunnet ikke inkluderer det samiske samfunnet i sitt arbeid, likeverdig med andre regioner og nasjoner.

V. Om reindriftskvinnenes situasjon

SNF er også bekymret for reindriftskvinnenes situasjon. Et ørlite innblikk i dette kan leses i avisomtale: Vedlegg 4, i forbindelse med et åpent arrangement 8. mars 2012 i Karasjok. I forbindelse med seminarer som SNF har avholdt i 2011 er kommet fram følgende:

1. Med kvinners og familiers fravær utvikles reindriftssamfunnet til et gubbevelde og et machosamfunn, og den tradisjonelle konfliktløsninga er på vikende front. Kvinner må tåle og takle mye, og situasjonen påvirker negativt for rekruttering av den resursungdommen som reindrifta behøver.

2. Samekvinnens mange roller og plikter – som i mange sammenhenger ikke burde være hennes rolle og plikt, men en selvsagt del av eksempelvis kommunal tjenesteyting og tilrettelegging, ble trukket fram. Samekvinner tvinges til å mestre de mange verdisett og normer i et samisk samfunn der ikke-samiske verdier og norsk språk vinner flere og flere arenaer, både blant de eldre (helse- og eldresenter) og de yngste (i barnehage og skole). Det private arbeidet som samekvinner ser seg nødt til å ivareta for kulturbevaring og –utvikling stjeler tid, krefter og overskudd, og slik begrenser kvinnens muligheter til å ta del i egenutvikling, forenings- og organisasjonsliv og politisk arbeid. Dette er spesielt krevende i et reindriftssamfunn der de fleste kvinner har annen inntekt og slik har ansvar for familie i dagliglivet, mens mannen har sin hovedsysselsetting som reindriftsutøver og derfor ikke i like stor grad tar del i familiens hverdag.

På svensk side har Svenske Samers Riksforbund (SSR) hatt et prosjekt der de ser på reindriftsloven i Sverige ut fra et kjønnsperspektiv. Prosjektet heter "Gift, skilt, sambo, separasjon og dødsfall. Reindriftsloven av 1971 i et genus- og barneperspektiv". Dette prosjektet er et av mange som Sametinget i Sverige og SSR har kunnet gjennomføre ved hjelp av programmet for utvikling av offentlig likestillingsarbeid i Sverige.

SNF ber om at det i det offentlige Norge settes fokus på bl.a. følgende: Hvordan skal arbeidsgiveres aktivitetsplikt ivaretas i likestillingsarbeid i forhold til reindriftsnæringa? Er kvinners rettigheter tilstrekkelig ivaretatt i reindriftsloven ? Har ikke organisasjonene som årlig fremforhandler en reindriftsavtale med staten et ansvar for også å ha et apparat som ivaretar dette?

VI. Om kvinneorganisasjoners økonomiske situasjon

SNF vil i denne sammenheng trekke fram dette:

SNF har vært medlemsorganisasjon i FOKUS-Forum for kvinner og utviklingsspørsmål i Norge siden SNF ble etablert som organisasjon i 1998. SNF foreslo i 2011 i forhold til FOKUS' nye kompetanseplan at FOKUS' medlemsorganisasjoner, dvs. kvinneorganisasjoner som arbeider internasjonalt, bidrar til å styrke urfolkskvinners rolle og samarbeid i det etablerte nordiske likestillingsarbeidet, der samekvinner i dag holdes utenfor. Dessuten at FOKUS og dets organisasjoner bidrar til å styrke økonomiske muligheter for urfolkskvinners samarbeid i Russland og i arktiske områder, i tillegg til Norden.

FOKUS har imidlertid ikke prioritert dette og støtter ikke SNF økonomisk, da SNFs arbeid har nedslagsfelt i en øst-vest akse i nordlige områder. SNFs søknad om midler til prosjektet "Samiske kvinner og selvbestemmelse" ble eksempelvis avslått, med begrunnelse at det verken gjelder globale nord-sør-spørsmål eller er relatert til utviklingsland. SNF har siden 2007 påpekt FOKUS' manglende støtte og søkt å få praksis endret,uten å lykkes. Etter fire års overveielse og mislykket lobbiering

meldte SNF seg ut som medlemsorganisasjon i FOKUS. Det ble også prøvd resolusjonsforslag til FOKUS' representantskapsmøte i 2007 om dette, men SNF vant ikke forståelse for vårt arbeid.

SNF har heller ikke oppnådd økonomisk støtte til vår drift fra midler over Barne- og likestillings-departementet, og det henvises til at vi får midler over Sametinget. Dette mener vi er uakseptabelt, da SNF har et bredt og stort saksfelt og geografisk område å ivareta, og vår virksomhet foregår på flere språk. Og vi har ikke etablerte et grunnleggende kompetanse- og formidlingsapparat i det samiske samfunnet for å ivareta spørsmål om kvinner, kjønn og likestilling i det samiske samfunnet.

SNF støtter en økt fokus på og økt økonomisk støtte til kvinneorganisasjoner generelt, og i forhold til behov i det samiske samfunn spesielt.

VII. Om etablering av regionale sentra

SNF har i mange år arbeidet for å få oppretta et senter som ivaretar samiske kvinners interesser og liketillingsspørsmål i det samiske samfunnet. SNF har gjennomført et forprosjekt for å utvikle dette. Da det ikke er oppnådd en slik etablering, har SNF fra 2010 definert oss som også et kompetanse- og resurssenter (se pkt. IV ovenfor), fordi vi så det som nødvendig å påta oss ansvaret og SNF jo i praksis fungerer som et resurssenter allerede. Vi oppfattes som det samiske "likestillingsorganet" – dog med ingen ansatte.

SNF ser at Kvinneuniversitetet Norden er et organ som bør inkluderes i arbeidet. I det samiske samfunnet, uten etablerte kunnskaps- og kompetansemiljøer innen kvinner, kjønn og likestilling, er ikke et likestillingsfokus tilstrekkelig for å besvare de utfordringer som kvinner står overfor.

SNFs oppfatning er at kvinnepolitisk arbeid er degradert i det offentlige samiske samfunnet og nærmest utradert fra Sametingets handlingsplan for likestilling 2009-2013. Planen fokuserer på tre innsatsområder: 1) Likestilling mellom kjønnene, 2) Toleranse for ulike seksuelle legninger og 3) Bekjempelse av vold i nære relasjoner. Hva gjelder innsatsområde 3) er ingen tiltak spesielt retta mot kvinner. Til tross for at kvinner utsettes for den mest alvorlige volden i parforhold, som er vedvarende psykisk og fysisk vold.

Da det ikke er fokus på dette av ansvarlige samiske myndigheter, oppleves det som at samekvinner som opplever vold i nære relasjoner er ikke-eksisterende og ingen kategori. En forsker som har sett på situasjonen for samekvinner både i Norge og Sverige, har uttalt: *-En samekvinne viser seg og oppfattes tradisjonelt som sterk, som en arv etter majoritetsfolkets undertrykkelse - for å styrke kollektivet hun representerer. Denne styrken kan anses som positiv, men i et usunt samliv kan denne styrken være negativ. Hun viser ikke utad at hun trenger hjelp. For hvordan skal hun kunne erkjenne for andre og seg selv at hun blir mishandlet? Det forbindes jo med en svakhet. Det krever en enorm styrke for en kvinne å prøve å stanse overgrep og istedet kreve sine rettigheter.* (Ebba Krumlinde, fil.mag.innen menneskerettigheter, utdannet ved Malmø høgkole).

SNF har fokus på arbeid mot vold, se vedlegg 6: SNFs handlingsplan 2012, Strategisk plan 2012-2014 og Plan for arbeid mot vold 2009-2012.

SNF ønsker velkommen utvalgets forslag om regionkontorer og et av disse bør plasseres i Finnmark, fortrinnsvis i Karasjok i nærheten av Sametingets ledelse og ha spesielt ansvar for den den samiske befolkninga.

Opprettelse av et samisk regionkontor må derfor prioriteres, og det bør organiseres særskilt og ha en funksjon med å støtte og representere hele det nordiske samiske samfunnet, på grunn av problemet med manglende samisk representasjon i det nordiske likestillingarbeidet, jf. pkt I ovenfor.

Vedlegg 2

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Likestillings- og diskrimineringsombudet
Pb. 8048 Dep
0031 OSLO

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	12/2873-	17.10.2012

Svar på Likestillings- og diskrimineringsombudets brev om å utarbeide en strategi for deltakelse for samiske kvinner i det formelle nordiske likestillingssamarbeidet i Nordisk ministerråd

Det vises til brev fra Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) til departementet av 11.april, telefonsamtale om brev fra Sámi NissonForum/Samisk KvinneForums (SNF) av februar 2012 samt etterfølgende påminnelse fra LDO i epost av 11.oktober.

SNF mener det er diskriminerende at de som representanter for samiske kvinner ikke får delta i det offisielle nordiske kjønnslikestillingssamarbeidet i regi av Nordisk ministerråd (NMR).

LDO har i sitt brev av 11.april bedt om svar på følgende spørsmål: "*Vi ønsker derfor å bli orientert om hva slags strategi departementet har for å oppnå en tilfredsstillende deltagelse for samiske kvinner i det nordiske kjønnslikestillingsarbeidet.*".

Innledningsvis vil vi opplyse om at det formelle nordiske samarbeidet finner sted i Nordisk råd (NR), og i Nordisk ministerråd (NMR). NMR består av 11 ulike ministerråd, hvor Ministerrådet for likestilling (MR-JÄM) er en av disse

I Nordisk råd (NR) samarbeider de nordiske landenes samt Færøyenes, Grønlands og Ålands folkevalgte forsamlinger, landenes regjeringer samt Færøyenes og Grønlands landsstyrer og Ålands landskapsstyrelse. (se artikkel 44 i Helsingforsavtalen). I Nordisk ministerråd (NMR) samarbeider de nordiske landenes regjeringer samt Færøyenes og Grønlands landsstyrer og Ålands landskapsstyrelse. (se artikkel 60 i

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
http://www.bld.dep.no/

Kontoradresse
Akersgt. 59
postmottak@bld.dep.no

Samlivs- og likestillingsavdelingen
Sentralbord: 22 24 90 90

Saksbehandler
Pino G. Kosiander
22 24 25 10
Org. nr. 972 417 793

KOPI

Helsingforsavtalen). Et formelt samarbeid med deltakelse fra frivillig sektor er ikke regulert i avtalen.

Dersom det skulle fremsettes nye ønsker om endringer i det formelle nordiske samarbeidet knyttet til de samiske miljøer, vil det være naturlig at dette kanaliseres gjennom samenes egne folkevalgte organer. Endringer i status på dette området vil kunne innbære at Helsingforsavtalen må endres når det gjelder hvem som kan delta og bli representert i NR og NMR. Endringer i avtalen forutsetter enighet fra alle avtalepartnerne til Helsingforsavtalen. Dette er i tråd med den konklusjonen Nordisk råd trakk under behandlingen av samisk deltakelse i 1998.

I det overordnet styringsdokument for Ministerrådet for likestilling (MR-JÄM) Samarbeidsprogrammet (2011-2014) *Likestilling skaper et bærekraftig samfunn,* omtales utfordringer til urfolk i regionen flere ganger.

MR-JÄM har i tillegg til samarbeidsprogrammet også vedtatt et eget sektorprogram for 2012. Sektorprogrammet konkretiserer det norske formannskapsprogrammet i NMR 2012 og det 4-årige samarbeidsprogrammet innen likestilling. Av sektorprogrammet framgår at det norske formannskapet i høst vil arrangerer en konferanse om mannsroller og likestilling i samisk kontekst. Konferansen koordineres av KUN - Senter forkunnskap og likestilling, og gjennomføres i samarbeid med Sametinget, Galdu – Kunnskapssenter for utfolks rettigheter og Reform – ressurssenter for menn. Denne måten å involvere viktige aktører innen et aktuelt likestillingspolitisk emne, er i tråd med de samarbeidstradisjoner som har eksistert i flere år.

BLD vil som nå medvirke til at samiske miljøer får informasjon om, og trekkes inn i, relevante nordiske aktiviteter som finner sted i regi av eller med støtte fra MR-JÄM.

BLD eller MR-JÄM har ikke planer om å utarbeide en egen strategi for deltakelse av samiske kvinner i det formelle nordiske kjønnslikestillingarbeidet.

BLD vil gjøre oppmerksom på at ytterligere spørsmål om samenes deltakelse i det formelle nordiske samarbeidet kan rettes til den minister i Norge som er ansvarlig for samordning av det nordiske samarbeidet og ansvarlig for samiske spørsmål; Fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren.

Med hilsen

Inge Ovesen (e.f.)

Pino G. Kosiander

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi:
SNF - Samisk KvinneForum (snf@trollnet.no); Samtinget; Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet (FAD); Nasjonale likestillingsmyndigheter i Finland (att: annamari.asikainen@stm.fi)og Sverige (att karin.bengtson@education.ministry.se), Nordisk ministerråds sekretariat - likestilling (att: ajm@norden.org)

KOPI

SÁMEDIGGI SAMETINGET

Vedlegg 3

Sáhkavuorru • Innlegg

Av:	President Egil Olli
Fádda/Emne:	Utdeling av Nordisk samisk likestillingspris 2012
Báiki/Sted:	Tromsø
Beaivi/Dato:	29.10.2012
Min čuj./Vår ref:	12/2714 - 13

Sárdni dan oktavuođas go Davviriikkalaš sámi dásseárvobálkkašupmi 2012 geigejuvvo

Gudnejahttojuvvon bálkkašumi vuoitit.
Buorit olbmot!

Munnje lea stuorra illun beassat geiget Davviriikkalaš sámi dásseárvobálkkašumi Sámi parlamentáralaš ráđi bealis. Bálkkašumi ulbmil lea movttiidahttit ovddidit ovttadássásašvuođa ja dásseárvvu almmáiolbmuid ja nissonolbmuid gaskkas beroškeahttá riikkaráđáin sámi servodagain.

Dán jagi bálkkašumi vuoitit ollašuhttet buoremus lági mielde bálkkašumi eavttuid. Sii leat doaibman fargga 20 jagi ja áŋgiruššan ollu nissonolbmuid vuoigatvuođaiguin Sámis.

Dásseárvobarggus ferte leat hui duostil. Das gáibiduvvo ahte galgá duostat seaguhit proseassaide ja cuiggodit diliid. Dán jagi vuoiti lea váldán badjelasas dán barggu ovttadássásašvuođain sohkabeliid gaskkas sámi servodagas. Sii leat čađa gaskka gohcimin ja muittuheamen min ahte sámi servodagain ellet sihke nissonolbmot ja almmáiolbmot. Sámi servodagain galget ain ássat sihke nissonolbmot ja almmáiolbmot. Min politihkka ferte danne váldit vuhtii sihke nissonolbmuid ja almmáiolbmuid. Goappašat sohkabealit galget oidnot ja searvvahuvvot politihkkii.

Bálkkašumi vuoitit leat čájehan sihke duostilvuođa ja dáhtu. Sii leat lokten sohkabeale ovttadássásašvuođa áššin. Sii háliidit ahte ovddasmanni nissonolbmot galget boahtit oidnosii. Sii leat leamaš mielde čalmmustahttimin sámi nissonolbmuid historjjás. Sii leat váldán ovdan áššiid nugo olbmo bajil oaidnima fokuserama, seksuála illásteami ja veahkaválddi nissonolbmuid vuostá. Sii leat duostan cuiggodit doppe gos ollugat orrot jávohaga, sámi servodaga tabu-áššiin ja das guđe sadji nissonolbmuin galgá leat sámepolitihkas.

Dán jagi vuoitit han leat oassálastán servodatdigaštallamii čielga mihttomeriin: Ovttadássásašvuohta sámi servodagain.

Eai ge vuoitit leat vajáldahttán ahte sápmelaččat ásset njealji riikkas. Rájáidrasttideaddji perspektiiva lea vuođđun buot sin bargguide. Sis leat álo leamaš máŋgga riikka nissonolbmot sin stivrras. Mii

Ávjovárgeaidnu 50
N-9730 Karasjok/Kárášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
Telefaks +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

diehtit maiddái ahte sii leat oidnosis guhkkin olggobealde Sámi ja ahte sis lea stuorra riikkaidgaskasaš fierpmádat.

Munnje lea stuorra gudnin beassat geiget Davviriikkalaš sámi dásseárvobálkkašumi 2012 Sámi NissonForum:ii.

Sávan Sámi parlamentáralaš ráđi bealis lihku didjiide bálkkašumiin, ja sávan didjiide lihku viidáseappot dásseárvobargguin!

Tale til utdelinga av Nordisk samisk likestillingspris 2012

Ærede prisvinnere.
Kjære alle sammen!

Det er en stor glede å få lov å dele ut Nordisk samisk likestillingspris på vegne av Samisk parlamentarisk råd. Formålet med prisen er å stimulere til økt innsats i arbeidet med å fremme likestilling og likeverd mellom menn og kvinner på tvers av landegrensene i samiske samfunn.

Årets prisvinnere oppfyller i høyeste grad kravene til prisen. De har vært aktive i snart 20 år og har gjort en stor innsats for kvinners rettigheter i Sápmi.

Å arbeide med likestilling krever stort mot. Det krever at du må tørre å gå inn i prosesser for å stille spørsmål ved det som er. Årets prisvinnere har påtatt seg dette arbeidet når det gjelder kjønnslikestilling i samiske samfunn. De er hele tiden på banen og minner oss på at i samiske samfunn bor det både kvinner og menn. I samiske samfunn skal det fortsatt bo både kvinner og menn. Politikken som vi utformer må derfor angå både kvinner og menn. Begge kjønn må synliggjøres og inkluderes i politikken.

Prisvinnerne har vist både mot og vilje. De har satt kjønnslikestilling på dagsorden. De har etterspurt synliggjøring av de kvinnelige foregangskvinnene. De har bidratt til å synliggjøre samiske kvinner i historien. De har tatt opp saker som gjelder kroppsfiksering, seksuell trakassering og vold mot kvinner. De har turt å tale der mange tier. Om tabubelagte problemer i samiske samfunn og om kvinnenes plass i samepolitikken.

Årets prisvinnere har rett og slett vært til stede i samfunnsdebatten med et helt klart mål: Likestilling i samiske samfunn.

Prisvinnerne har heller ikke glemt at samene bor i fire land. Det grenseoverskridende perspektivet ligger til grunn for alt de gjør. De har alltid hatt kvinner fra flere land i sitt styre. Vi vet også at de er synlige langt utenfor Sápmi og at de har et stort internasjonalt nettverk.

Prisen er et kunstverk av kunstneren Roland Pantze og et pengebeløp på 10 000 euro.

Det er en stor ære for meg å dele ut Nordisk samisk likestillingspris 2012 til Sámi NissonForum.

Jeg vil på vegne av Samisk parlamentarisk råd gratulere dere med prisen, og ønske dere til lykke med deres videre arbeid for likestilling!

Høsinnlegg nov.-2012

Vedlegg 4

Samisk KvinneForum - en sterkere røst i 2013?

På Samefolkets dag 6. februar 2013 vil det være 20 år siden SNF var samlet for første gang i et samisk kvinnenettverksmøte i Karasjok. 30 kvinner fra kommunene Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Tana og Nesseby var samlet i 1993. Formålet var "å diskutere strategier for å øke kvinners deltagelse og innflytelse i samiske lokalsamfunn". SNF ble så en allsamisk organisasjon med fast styre og egne vedtekter på stiftelsesårsmøte i Harstad i 1998 og kan feire 15 år i 2013.

SNF har opparbeidet seg bred kompetanse i samiske likestillingsspørsmål og samekvinners kultur- og dagligliv og livsvilkår, i et allsamisk perspektiv. Fra 2010 har SNF definert seg som også et kompetanse- og resurssenter for samekvinner i fire land. Dette fordi SNF fungerer som en slik allerede, men arbeider i stor grad ennå på idealistisk basis, uten faste driftsmidler som andre samiske sentre og institusjoner har.

SNF takker for at Sametinget i Norge og Samisk parlamentarisk råd (SPR) tildelte SNF årets likestillingspris. Det er stort å bli anerkjent av sine egne. Slik blir vårt arbeid mer synlig, som at vi offentlig tar opp tabubelagte saker som seksuell trakassering, vold og alkoholmisbruk og at vi stort sett er eneste offentlige stemme som reagerer på kjønnsdiskriminering.

SNF vil helga 1.-2. desember 2012 avholde et seminar i Murmansk i prosjektet "La oss lære å leve uten alkohol". Samekvinner i Russland har selv initiert prosjektet, og SNF har søkt samarbeid med politiske organer, etablerte institusjoner og andre organisasjoner i Norden, bl.a. inuittene i Grønland. I dag hindrer Nordisk ministerråds struktur at samene kan delta i det etablerte samarbeidet som de nordiske landene og nasjonene har, inkludert Grønland, Færøyene og Åland. At samene holdes utenfor er uhørt i et demokratisk Norden! SNF har i en årrekke påpekt hvordan dette bl.a. hindrer naturlig samarbeid nordiske urfolkskvinner imellom.

SNF har i mange år hatt fokus på at rusmisbruk, vold og kvinnehelse må ses i sammenheng og som et alvorlig samfunnsproblem, og et inuittisk-samisk samarbeid vil uten tvil være gjensidig givende og nyttig. SNF berømmer organisasjonen SamiSoster i Finland og dens leder Ristenrauna Magga sitt iherdige arbeid, der kunnskaper om samisk språk og lokal kultur har vært viktige for å oppnå gode resultater. ***For økt synliggjøring oppfordres til at 25. november, FNs internasjonale dag mot vold mot kvinner, blir en viktig dag å markere også i samiske samfunn.***

For å styrke SNFs arbeid, både nasjonalt og internasjonalt, har SNF årlig søkt Sametinget i Norge om kr 500 000 i driftsstøtte. En slik basisstøtte ville sikre at SNFs arbeid har en solid base og plattform, noe som ville generere ytterligere tiltak og utvikling. SNF styre har medlemmer fra fire land: Sverige, Norge, Finland og Russland, men vårt virke er tvunget til et absolutt minimumsnivå pga. begrenset økonomi. Eksempelvis var styremøtene i mange år ikke fysiske møter, men møter over telefon og internett. Men SNF har villet at minst en

gang pr år ***skal*** samekvinner møtes og drøfte egne saker – og det har skjedd på SNFs årsmøter. Årsmøtet i Enare/Inari 2012 ble tolket mellom fire språk; nordsamisk, finsk, norsk/svensk og russisk.

SNF mottar organisasjonsstøtte fra Sametinget i Norge. Dette søkerbaserte tilskuddet har økt med små skritt, til kr 145 000 i 2009 og kr 151 000 i 2010. Sametingets midler til likestillingsorganisasjoner, i alt kr 300 000, ble i 2011 i sin helhet tildelt SNF, da det ikke var andre søkere. Støtten til SNF er redusert igjen i 2012, til kr 188 000. Beløpet tilsvarer SNFs utgifter til et årsmøte pluss et styremøte.

I 2013 feires at det er 100 år siden kvinner i Norge fikk stemmerett på samme vilkår som menn. Historiske samekvinner som Elsa Laula Renberg vil også få oppmerksomhet. Mht. SNFs jubileer i 2013, er det en glimrende start å ha mottatt en likestillingspris! SNF ivaretar at samekvinners stemme blir hørt – og at diskriminering blir påtalt. SNF håper å kunne bli en enda sterkere røst i 2013, men da trengs tilstrekkelig økonomisk støtte. Faste og forutsigbare økonomiske rammer vil gi positiv utvikling og kontinuerlig virke i et samisk resurs- og kompetansesenter og en dokumentasjonsbase, som også skal vise samekvinners liv og virke i et historisk perspektiv.

Gudrun E E Lindi, styremedlem i SNF-Samisk KvinneForum

Foto: En gledelig nyhet at SNF fikk overrakt SPRs likestillingspris i 2012! Ved overrekkelsen 1. november 2012 i Tromsø, prisen var 10 000 euro og et kunstverk av Roland Pantze. Fra v. SNFs Valentina Sovkina, Alla Vasiljeva, Laila Somby Sandvik og Anna Igontova. Foto: V. Sovkina.

Vedlegg 5

SNF

Emne: VS: Nyhetsbrev fra Kvinneuniversitetet i Norden
Vedlegg: admin@kunorden.org.vcf; _Certification_.htm

Emne: Nyhetsbrev fra Kvinneuniversitetet i Norden

Nyhetsbrev fra Kvinneuniversitetet i Norden

Første driftsår snart gjennomført.
Kvinneuniversiteteti Norden (KviNor) avslutter snart sitt første driftsår. Et spennende og arbeidsomt år, der vi bl.a. fikk tilsatt daglig leder i fast stilling.
Hilde Rokkantiltrådte stillingen 1. august og har kontor på Høgskolen i Nesna. Her følger en kort oversikt over noen av høstens aktiviteter.

Kvinner i vikingtid
Seminaret «Kvinner i vikingtid – meir enn berre husfruer» ble arrangert i Bø i Telemark 18.- 19. oktober i samarbeid med Høgskolen i Telemark. Et meget vellykket arrangement med stor deltakelse fra både inn- og utland.

«Gå inn i din tid»
Konferanseom seksuelle overgrep mot barn. Arrangert i Sandnessjøen i samarbeid med Høgskolen i Nesna og Helgelandssykehuset.

Stemmerettsjubileet
KvinNor hartatt initiativ til et Helgelandsnettverk for å skape aktivitet i Stemmerettsåret 2013. 7 kommuner på Helgeland svarte positivt på å være med i nettverket. I tillegg er Kvinnemuseet, Helgeland museum, Helgeland regionråd og Høgskolen i Nesna med.

Faget «Vold mot kvinner»
KvinNor har vold mot kvinner som ett av sine tre hovedsatsingsområder, og har siden oppstart i 2011 arbeidet for å utvikle et fag kalt «Vold mot kvinner» i samarbeid med Høgskolen i Nesna. Det er pr. i dag ikke noe reelt utdanningstilbud på området, og vi håper å få på plass et pilotprosjekt med oppstart høsten 2013. Det vil bli et etter- og videreutdanningsstudie på 60 studiepoeng, samlingsbasert over to år. Målgruppen vil være alle med generell studiekompetanse som vil komme til å arbeide med tematikken, som f.eks. politi, sykepleiere, førskolelærere, barnevern, lærere etc. Samarbeidsavtale med Høgskolen i Nesna er inngått, og vi er også enige om utlysing av faget over samordna opptak for høsten 2013. Dette forutsetter en viss grad av eksterne midler. Det har vi søkt om, og har håp om å få.
I forbindelse med utviklingen av faget hadde vi den 13. oktober et arbeidsseminar på Nesna der blant andre professor Lucas Gottzén fra Linköpings universitet holdt innlegg.

KvinNor vil også i 2013 jobbe aktivt for å fremme kvinneperspektivet på de områdene der vi ser at det er behov.

Vi ønsker alle en riktig god jul og ser fram til et spennende 2013 med videre samarbeid med noen av dere og nytt samarbeid med andre.

Velkommen til Kvinneuniversitetet i Norden!

Kvinneuniversitetet i Norden ble etablert i januar 2011 med Høgskolen i Nesna, Norge, som verts-institusjon.
Kvinneuniversitetet i Norden finansieres av Kunnskapsdepartementet.
Kvinneuniversitetet i Norden er en videreføring av det tidligere Kvinneuniversitetet i Norge, som ble etablert av Berit Ås 1983.

Formål for Kvinneuniversitetet i Norden

- Etablere og være et lærested som bygger på feministiske verdier og feministisk pedagogikk.
- Utvikle alternative modeller som kan styrke kvinners identitetsfølelse og bidra till kvinnefrigjøring.
- Bidra til å styrke kvinners selvtillit, synliggjøre kvinners innsats og betydning.
- Drive tverrfaglig forskning og undervisning om og for kvinner i alle aldre, fra ulike land og med ulik utdannelse og erfaring.
- Være en premissleverandør for kvinnepolitikk.

Stiftelsen Kvinneuniversitetet i Norden

Kvinneuniversitetet i Norden skal konsentrere sitt arbeid rundt tre hovedområder:

Bekjempe vold mot kvinner

Det trengs systematisk forskning og opplysningsarbeid for å synliggjøre og avdekke de dypstrukturer som fører til menns vold mot kvinner, i nære relasjoner så vel som i krig og okkupasjon .

Kvinner og reproduktivt arbeid

Det er nødvendig med et kvinneperspektiv i helsearbeid for å skape et samfunn som er godt for barn, kvinner og menn og dermed for reproduksjonen. Reproduksjon handler i videste forstand om å skape trygghet for barna, nasjonalt og internasjonalt.

Kvinner, arbeid og lønn

Kvinneuniversitetet i Norden vil bidra til forskning for å forstå og forklare de ulikheter som fattiggjør kvinner og utvikle alternative økonomiske modeller for å bøte på dette.

Kontakt oss:

Kvinneuniversitetet i Norden
c/o Høgskolen i Nesna
8700 Nesna

www.kvinnor.no
epost: admin@kvinnor.no

Telefon: +47 75057821
Mobil: +47 48006269